

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszafizetés
 vagy megőrségre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Bukott bankok — öngyilkos bankárok

A múlt napok rendkívüli fontosságú politikai szenzációi elterelték az érdeklődést közgazdasági életünknek egy pár bukás és öngyilkosság révén felfakadt bajairól. Pedig érdemes visszatérni ezekre, kellő tanulságot vonni le azokból.

A fölött mindenki csodálkozik, hogy miért éppen mostanában buknak rakásra a bankok? Hiszen ha akármelyik közéleti tényezőt megkérdezzük, valamennyi csak dicshimnuszokat tud zengeni gazdasági életünk fellendüléséről, már pedig ennek a fellendülésnek a legfőbb mozgatóereje a pénz, a legfontosabb tényezői a bankok. Ha valaha, akkor most volt és most, a nagy pénzhiány idején van szükség leginkább bankokra, a bankok, takarékpénztárak most arathatnak a legdusabban.

Hát abban nem is téved senki, hogy nálunk a gazdasági élet fellendülőben van. Ezt kétségtelenül be kell ismernünk, fejlődik a mezőgazdaság, az ipar és a kereskedelem egyaránt s hogy ennek dacára még is olyan sűrűn fordul elő bankbukás, annak más, de könnyen magyarázható oka van.

A mostani gazdasági fellendülést nem a spekulációnak köszönhetjük, hanem annak, hogy a magyar népben az utolsó

két évtized alatt bámulatossá nagyra nőtt az üzleti érzék, a nép lelkében rendkívüli módon meggyarapodott az üzleti tudás. Ezer és ezer olyan szervezetünk van ma már a legapróbb falvakban is, amelyek a társadalomnak a legelmaradottabb rétegeit nevelik a gazdasági tevékenységre. Ott vannak a hitelszövetkezetek, amelyek megtanítják a falusi kisgazdát is a bankár tudományra, ott vannak a fogyasztási szövetkezetek, amelyek kitünős szatóccsá nevelik azt, aki eddig a szántás-vetéshez értett.

Ennek a nevelésnek köszönhetjük a vállalkozási kedv fellendülését, a gazdasági élet nagyobb hullámzását. Ámde nem szabad arról megfeledkeznünk, hogy azok a szervezetek, melyek mindössze egy-két évtized óta nevelik a magyar népet a gazdasági tevékenységre, egytől-egyig erkölcsi talapzaton állnak és gazdasági életünk mindynk mezejére képesek voltak bevinni a tisztultabb erkölcsöt, képesek voltak a legtöbb gazdasági vállalkozásba erkölcsi tartalmat önteni. Addig, amíg a gazdasági életnek kizárólag csak a spekuláció volt a mozgató ereje, igen jó dolguk volt a bankoknak, a nyereszkes pénzügyintézeteknek, amelyek a gazdasági tevékenységet nem tekintették másnak, mint kedvező alkalomnak a publikum megfejésére.

Most azonban változott a helyzet. A gazdasági tevékenységnek ma már nem kizárólag az a célja, hogy néhány dúsgazdag milliost tenyesszen, hanem igen nagyrészt az, hogy a közérdeket mozdítsa elő. A spekuláció tehát igen hatalmas ellenfélre akadt és jótormán minden vonalon megindult a harc köztük. Ennek a harcnak természetesen áldozatai vannak. S vajjon kik és mik lehetnek a legelső áldozatok? Nemde azok, az olyan intézmények, amelyek valamelyik irányzatnak a legszélsőbb képviselői voltak. Egészen természetes dolog, ha a közgazdasági élet hullámozása közben ma a pénzügyintézetek roppannak legelőször össze, amelyek még a spekulációt is tulzába vitték. A gazdasági életben nap-nap után erősödő modern tisztultabb felfogás nem tűri meg az immoralitást. Még a hatalmas, anyagilag tulon túl megerősödött bankok és pénzügyintézetek is kénytelenek alkalmazkodni ehhez a tisztultabb felfogáshoz és kiküszöbölik üzleti működésük teréből a nagy kockázatot, illatos vállalkozásokba nem kezdenek, hanem iparkodnak szolidan forgatni a péozt, amely úgy is meghozza a maga kamatait.

Valóban, ha a közelmúltban megesezt pénzügyintézeti bukásokra gondolunk, egy kis vizsgálódás után mindenütt rá-

„TISZÁNTÚL“ TÁROZÁJA.

A kérő.

Mlle Armelle Rosay abban az örök rettegésben elt, hogy ő sem jut soha főköttő alá. Huszonötödik évében járt már és még senkinek sem jutott észbe, hogy megkérje. Elég csinos volt pedig, csak hogy mindig igen szerény volt, pedig ma már senki sem az. Nagyképi és emancipált nevelést nagyszüleitől, akik olyan aggodással igyekeztek elhanyag szüleinek helyét pótolni. Nyugalomba vonult kiskereskedők voltak ők, akik még gyermekeik adósságát is kénytelenek voltak kifizetni s akik úgy ügyeltek egyetlen unokájukra, mint valami drága, becses kincsre, amely örök veszedelemben forog. A lány pedig a maga romantikus, gyermekes lelkével kalandokra, találkozásokra, szerelemre vágyott.

Nem is tudta, hogy M. Edouard Morteau, egy jegyzői iroda főnöke, aki maga is olyan féltékeny volt, mint ő, meglátta s mivel láttára nem érezte azt a nyugtalanságot, amelyet minden lány látása kelteni szokott benne, — érdeklődni is kezdett iránta. Ez a helyzet azon-

ban akár örökre is úgy maradhatott volna, ha egy miniszteri rendelet a szomszéd megye főhelyén új jegyzői irodát nem szervez. M. Edouard Morteau nem lehetett jegyzővé, ha meg nem házasodik, mert nem volt annyi péuze, amennyi az iroda megszerzéséhez kell, míg hozománynyal egithetett volna magát. Elküldte hát — de mennyi babozás után! — az apját, az öreg M. Morteaut M. és Mme Rosayhoz, akiket ez a látogatás teljességgel felzavart, mert ők semmitől sem félték annyira, mint attól, hogy valaki rendes szokásaikban megzavarja őket, már pedig unokájuk a legdrágább, legkegyesebb életföltételük volt. Hát a szegényke az ő tudtuk nélkül beszélgetne másokkal? Mindenekelőtt informálódniok kellett s bizonságot szerezni a dologról. A két öreg időt kért rá, — igen udvariasan, — hogy választ adhasson, s M. Morteau egy hetet ajánlott fel.

Azután rögtön elővették a fiatal lányt.
 — Nekünk nem is mondtad...
 — Nagyon rosszul teszed, hogy előttünk titkolózol...
 Armelle méltatlankodott. Hanem azért szerette M. Edouardot, bár még nem ismerte és a maga részéről szívesen beleegyezett a do-

logba. Nagyszülei egész megzavarodva várták a M. Morteau második vizitjét és rémülten, szertartásosan fogadták. Az pedig legfőként azért jött, hogy a hozomány kérdését tisztázza, vagyis hosszú s kölcsönös bökölgetések után mégis csak elő kellett állani az anyagi igényekkel is. M. Morteau bátran neki is vágott:

- Es Mlle Armelle árva?
- Jaj, bizony.
- Sem apja, sem anyja?
- Nincs a szegény gyermeknek.
- Tehát ő maga rendelkezik a vagyona fölött.

- A vagyona fölött?
- Természetesen.
- De hiszen nincs neki.
- Nincs neki? — ismételte M. Morteau megütődve. — Hát akkor hogy akarják férjhez adni? Várhat legalább valahonnan?
- Legfőlebb tőlünk, — felelte M. Rosay szerényen.
- Az örökségéből semmit sem kap előre?
- Adunk neki valamit, — mondotta most már valamivel elszántabban M. Rosay, akit a felesége nyugtalankodva kezdett figyelni.

ÜZLET MEGNYITÁS! **FRÁTER ÉS KOSMINSKY**
rövidáru, vászon, bélésáru és posztó üzlete
 Telefon 384. **Rákóczy-ut 3. sz. (Veiszlovits ház) alatt MEGNYILT.** Telefon 384.

jövünk a bukások igazi okára. A bukott bankokból tehát ne vonja le senki azt a következtetést, hogy a mi gazdasági életünk nem fejlődik. Igenis fejlődik, de egészséges irányban fejlődik s éppen ezért vetkezi le nap-nap után magáról azokat a féktelen betegségeket, amelyek gazdasági életünket a múltban olyannyira elrutították. Nem is sajnáljuk a bukott bankokat. Az öngyilkos bankárok fölött is legfeljebb csak annyit sajnálkozunk, mert a revolvergolyó egy emberéletet oltott ki, sőt a magunk részéről nagyon szívesen látnók, ha a közeljövőben még több olyan bank, vagy vállalat omlanék össze, amelyet a féktelen spekuláció, a tulhajtott vagyonszerzési mánia mozgat. Így jutnánk el mihamarább a magyar közgazdasági élet megtisztulásához, így juthatna összhangba minálunk is a közérdek a közgazdasággal.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 2.

Elnök **Návay** Lajos.

Jelenti, hogy a múlt hónapban leégett Trestena városa, javasolja, hogy minden képviselő május havi illetményéből husz koronát engedélyezzen a szerencsétlenül járt község részére. A Ház ehhez egyhangulag hozzájárult. Több kisebb elnöki előterjesztés után tolytatta a Ház a miniszterelnök, illetve a kormány tegnapi bemutatkozása nyomán támadt vitát.

Vita a királyi kérésről.

Bakonyi S. mu: A kormány tegnapi bemutatkozása alkalmával azt mondta, hogy a helyénvaló megmaradásával nagy bekövetkező politikai bonyodalmat hártott el és hogy a király a kormány lemondásának elem fogadásával a válságot is meg oldotta. Szabó ezt az állítást kétségbe vonja. Birálja ezután a többség magatartását. — Rövid idővel ezelőtt még karucabbak voltak a függetlenségi pártoknál is és amikor Bécs úgy akarta, hogy az egyik ellenzéki párttal a

rezolúció kérdésében történt megállapodást elejték, egyszerre kezes báránnyokká lettek és behódoltak a bécsi akaratnak. A kormány politikai haszárjátékot csinál, amikor a király személyét tolja homlokterbe az ő politikájának a megvédelmezésére. A politikai helyzet javulását csak az általános titkos választójog megalkotásától lehet várni. Hozzájárul Kossuth határozati javaslatához. (Eljenzés és taps a baloldalon.)

Polónyi Géza elsősorban is Kossuth felirati javaslatával foglalkozik. (Az elnöklést Jankovich Béla vette át.) Elfogadja ezt a javaslatot a Kossuth személye iránt érzett, mély tisztelete jeleül. Azt hiszi azonban, hogy Andrássy tegnapi beszéde után nem remélhetjük, hogy a többség ezt el is fogadja. Ha a királyi kéziratra, amelyben kifejezetten utalás van arra, hogy az uralkodó elvárja a nemzetől, hogy alkotmányos uralkodását, lehetővé tegyék akkor a képviselőháznak nemcsak joga, de kötelessége erre őszintén válaszolni, már pedig az Andrássy tegnapi felszólalása nyomán a többség részéről felhangzó tapsvihár után megállapítható, hogy a többség nem fog hozzájárulni a felirati javaslatához. Kérde, mi az a rezolúció, mert csak a vezérek tudják, hogy mi az? Nem ösmeri a rezolúció tartalmát, tehát nem is nyilatkozik róla. Felhívja azonban a honvédelmi minisztert, nyilatkozzék, melyek azok a rendkívüli esetek, amikor őfelsége behívhatja a tartalék és póttartalékosokat, mert azt hiszi, hogy a rezolúció forszírozása ennek a kérdésnek a tisztázata volt a célja.

5 perc szünet.

mely után **Návay** Lajos elnök újra megnyitotta az ülést.

Polónyi Géza folytatja beszédét.

Sümegi és Szmeccsányi György felszólalása után az ülést holnapra halasztották.

Désy Zoltán a kormány ellen.

Budapest, április 3.

(Saját tudósítónktól.) Désy Zoltán a Zeitban ma cikket írt, melyben kijelentette, hogy a jelenlegi kormány kinevezése által a válság koránt sincs megoldva és hogy ez ellen a kormány ellen minden eszközzel küzdeni fognak.

A Rablólovag ügyében itélt a színházi törvényszék.

Tehát a színházi törvényszék itélt és így a kinos színházi ügy be van fejezve. Pont. Most már egész nyugodtan napirendre térhetünk felette.

Tegnap délelőtt pontban kilenc órakor ült össze a színházi bíróság, melynek tagjai voltak: **Hunyady** József elnök, szavazóbírák **Miskay** József és **Pintér** Dezső.

Hárman voltak a vádlottak, **Tóth** Elek az elsőrendű vádlott, akinek távoléte miatt elmaradt a *Rablólovag* előadása. Másodrendű vádlottak a két primadonna, **F. Károlyi** Leona és **Zsigmondy** Anna, akik igazgatói engedély nélkül hagyták el Nagyvárad város területét és akik mindhárman automobilostul beunrekedtek a kátyuban.

A bíróság összeült és illő komolysággal tárgyalta az ügyet és pont tizenöt percnél tárgyalás után meghozta az ítéletet a színházi szabályzat 85. és 128 §-ai értelmében, amely paragrafusok a következőképpen szólnak:

85. §.

A városból csak az igazgató engedélyével távozhat el a társulat bármely tagja. Aki engedély nélkül távozik, egy negyed havi fizetésének elvesztésére ítéltetve.

128. §.

Aki az egész előadásról elmarad, de pótolható, félhavi fizetésének elvesztésére, aki nem pótolható és esetleg mulasztása miatt az előadás sem tartható meg, az egész havi fizetésének elvesztésére ítéltetve, vagy a vétség fokozatához és ismételten való előfordulásához képest elbocsátható.

A bíróság **Tóth** Elekot elmarasztalta egy havi fizetésének elvesztésében.

Zsigmondy Annát negyed havi és **F. Károlyi** Leonát szintén negyed havi fizetésének elvesztésében.

Károlyi Leonára nézve az ítélet csak feltételes és csak akkor kötelező, ha aláveti magát az ítéletnek. **F. Károlyi** Leona ugyanis nem

— Ah, igen. És mennyit?
— Huszezer frankot amennyivel most rendelkezünk.

— Huszezer frank! — ismételte elképedve **Mme Rosay**.

— Huszezer frank, — ismételte **M. Morteau** is, de ő hozzátette: — Nem valami sok.

— Nekünk elég sok.

— De huszezer frankon nem lehet irodát venni.

Gyászos csend következett. És mikor **M. Morteau** felállt, az **Armelie** nagyapja megfogta a kabátja utját.

— Várjon még, monsieur, ön úgy siet.

— Kétségbe vagyok esve, kedves uram, kétségbe vagyok esve.

— Hát mennyi kellene egy irodáért?

— Legalább negyvenezer frank s a többi lehetne rendezni később.

— Negyvenezer frank! — sóhajtotta **Mme Rosay**.

Mind a hárman állottak már s most egyikük sem mozdult. Ujra csend volt. Beszélni nem beszéltek, de a két öregnek olyan hangosan dobogott a szíve, hogy ha nem lett volna maga is elfoglalta, **M. Morteau**nak meg kellett volna hallani. **Mme Rosay**nak azon a sok esztendő s azon a rengeteg munkán járt az esze, amelyet ez a sok pénz nekik jelentett, s a szemét le nem vette **M. Rosay**ról, akiről tudta, milyen győztes vagy milyen boldog, — de akit azért a ház fejeként tisztelt. Az a szó, amit most fég mondani, mindkettőjükre egyformán kötelező. Az pedig kötelességekre gon-

dolt s arra, hogy lehetne az összeget előteremteni. Már kinyitotta a száját, mikor pillantásuk összetalálkozott **Elhallgatott**. Hogy szerezhetne most új gondot, fáradtságot élete társának, mikor annak nyugalomra, pihenésre van szükségére?

— Látja, — szólt végre **M. Morteau**, — nem lehet. **Eduard** oda lesz **Mlle Armelle** nagyon tetszett neki. De az ember nem él meg szerelemből meg hideg vízből, nem igaz?

Az ajó felé indult. **Mme Rosay** elpirult és halkán mondta:

— Azt hiszem, a férjem valamit akar mondani.

És a tulajdon vakmerőségén megrettenve, elhallgatott.

— Én? nem a? — szólt az öreg, de azért előre lépett. — Hanem, **M. Morteau**, ha a fia annyira kívánja ezt a házasságot, talán többet is tehetnék.

— Önök igen jóindulatauk.

— Öregek vagyunk: kevésre van szükségünk.

— Az ember megöregszik s akkor már semmi sem kell neki.

— Mi félreállunk, de a gyerekek boldogságáról gondoskodni kell.

— Igen, igen, így van.

— Megmondhatja a fiának, hogy a kérését megteszszük. Nem igaz, **Sylvie**?

Mme Rosay belenyugodott.

— Hogyne, hogyne, barátom.

— **M. Morteau** megindultan köszönt.

— A fiu olyan boldog lesz. Mert szereti **Mlle Armelle**t, értik?

— Hogyne értenék. A viszontlátásra, uram.

Hogy a látogató elment, így szólt **M. Rosay**:

— Ne nyugtalanodjál, **Sylvie**, kiszámítottam mind az. A szomszédunk, **M. Maduret**, a kinek napról-napra jobban megy az üzlete, éppen tegnap mondta: »Hej, lennék csak olyan jó erőben, mint maga, **M. Rosay**!« Még én tudok dolgozni s ez jót is tesz majd nekem. Ha az ember megöregszik, nem való nagy dologra. Nem is való másra, mint hogy dolgozzék.

Mme Rosay nem szólott ellene egy szót sem. Hiszen ő biztatta.

— Nem akarom, hogy te fáradj, **Alexandre**. En is tudok dolgozni. Jó szemem van nekem. Tudod, brüsszei csipkét, amivel annyit segítettem egy időben rajta. Hiszen gyönyörűen dolgozom.

— Nem, nem, te ne fáradj.

— En is éppen úgy, mint te.

— Szegény feleségem!

— Szegény uram!

S kölcsönös nagylelkűségükben megindultan csókolták meg egymást. Aztán behívták az unokájukat, hogy elmondják a nagy hírt. Nem volt nehéz megértetni vele, mert mindent hallott az ajtón át. Meg volt indulva ő is, de úgy tett, mintha nem tudna semmit. Mert önző fiatal lénye elfogadta a két öreg áldozatát.

Henry Bordeaux.

szerződött rendes tagja a színháznak és így tőle függ, hogy elfogadja és aláveti-e magát az ítéletnek. F. Károlyi Leonának az ítélet ellen nincs kifogása.

Kárpótlást Erdélyi Miklós direktor nem követel, így aztán a két művész és Tóth Elek a legenyhébb büntetést kapták, a peches ut miatt kiállott lelki izgalmakkal ugyanis alaposan megszenvedtek az elmaradt Ráblólovagért.

A levélportónak készpénzben való lerovása.

Külföldön már meglehetősen elterjedtségnek örvend a levelek portójának készpénzben való lerovása nagyobb tömegű levélküldemények feladásánál. — Ez a készpénz portólerovás — Baarfrankirung der Briefe, mint németül mondják — tudvalevőleg abban áll, hogy a feladó a postahivatalban a levelek darabszáma szerint befizeti a portót, mire a postai kezelő személyzet az egyes levelekre, anélkül, hogy a megfelelő értékbeli ragjuk ragasztanék, ráüti a postahivatal bélyegzőjét.

Ezen eljárás révén megtakaríttatik egyrészt a félnek a több száz bélyeg felragasztásából eredő felesleges fáradság, másrészt meg a postakincstárnak ugyanannyi értékbeli nyomtatási költsége.

A bajor postaigazgatóság jelentése szerint, amely igen kedvezően nyilatkozott a szóbanforgó újításról, az értékcsikkék előállításai költségében ezután tett megtakarítás már az első három hónapban kb. 1900 márkára rugott; és a közönség, különösen az üzleti körök, melyek gyakran vannak abban a helyzetben, hogy leveleket nevezeten reklámkörleveleket és efféléket igen nagy tömegben adnak fel, nagy örömmel fogadták és erősen igénybe veszik a készpénz-portólerovás új intézményét.

A bajor példa nyomán Ausztriában is mozgalom indult meg a levélportó készpénzben való lerovásának meghonosítása iránt, amely tudomásunk szerint Angolországban, Olaszországban, Württembergben és bizonyos megszorításokkal Svájcban is gyakorlatban van.

Hazánkban az üzleti körök mozgolódására a budapesti kereskedelmi és iparkamara karolta fel az eszmét és a múlt év nyarán indokolt előterjesztéssel fordult a kereskedelmi miniszterhez, melyben kérte a levélportó készpénz lerovásának a magyar postaigazgatásban való meghonosítását. A kamara előterjesztése ugyan nem járt teljes sikerrel, azonban mégis azt eredményezte, hogy a miniszter elvben hajlandónak nyilatkozott a szóbanforgó újítás meghonosítására.

A kamarához intézett válaszában a miniszter azt mondja, hogy a készpénz-portólerovás, úgy, ahogy ezt Bajorország behozta, a kezelés és ellenőrzés tekintetében aránytalan nehézségeket okoz. Ennek folytán a miniszter a kérdésnek más megoldását keresi, nevezetesen egy oly gépezet segítségével, amely a levél lebetűzése mellett még az így kezelt levelek darabszámát és ezzel frankórtartozást jelzi.

Bárha a magunk részéről azt tartjuk, hogy a készpénz-portólerovás ilyen különleges és komplikált gépezetek nélkül is egész jól meghonosítható volna, sőt az ilyen gépezet, amelynek alkalmazása mellett a feleknek nyilván meg kell várni az összes levél lebélyegzését, az új eljárás praktikus előnyeit részben kisebbíti, mégis örömmel látjuk, hogy a miniszterium nem zárkózik el mereven az üzletkörök óhaja elől s reméljük, hogy az idők során teendő

megfigyelések és tanulmányok teljesen elfogadják oszlatni az ezen letele üdvös és gyakorlatias újítás felől hivatalos helyen táplált agályokat.

UJDONSÁGOK.

* **Nagyszombat.** A tulajdonképeni nagyheti ájtatosságok, amelyek élénk tárják az Üdvözítő szenvedéseit, a mai nappal kezdődnek. Délután lamentációk, az u. n. zörgő vecsernyék lesznek. Jeremiás siralmának éneklése alatt egyenkint oltják el a tizenkét tanítványt jelképező gyertyákat, jelölül annak, hogy úgy hagyják el egyenkint a Megváltót kinszenvedése idején apostolai. A székesegyházban délután 3 órakor énekes officium, lamentáció és Miserere férfi kar, melyet a papnövendékek énekkar ad elő.

* **A király husvétja.** A király Wallseebe akart menni, hogy kedvelt leányánál Mária Valériánál töltsen az ünnepeket. Ma akart utazni, de oda való utazását a rossz idő miatt egy nappal elhalasztották. Azt hisszük, hogy a rossz idő miatt nem fogja ott tölteni az ünnepeket.

* **A város függő kölcsöne.** Rimler Károly polgármester Budapesten van, honnét ma szerdán este érkezik haza. Mint jó forrásból értesülünk, a polgármester budapesti utjának egyik fontos oka az volt, hogy egyes fővárosi pénztárakkal tárgyaljon 1—1 és fél millió korona függő kölcsön felvétele iránt. A városi pénztár ugyanis nem valami tulságosan bővelkedik mostanában a felesleges pénzzel, a nyáron pedig több fontos közintézmény létesítéséről, építkezéséről kell gondoskodni, amelyek óriási összegeket igényelnek. Mivel pedig a pénzügyi viszonyok most éppen nem alkalmasak amortizációs kölcsön felvételére, inkább ideiglenes kölcsön útján szerzi be a város a szükséges pénzt. A polgármester ez ügyben több pénztárral tárgyal s helybeli pénztárakkal is érintkezésbe lép a függő kölcsönt illetőleg.

* **Előléptetett tanítók.** A választási és közoktatási miniszter Kristóf Gyula biharmegyei kir. tanfelügyelőséghez berendelt tanítót, továbbá Karácsonyiné Medzihradszky Pirocska nagyvárad, Barna Gábor borszei, Tamás Traján drágcsekei állami elemi iskolai tanítókat, illetve tanítónőket, állomáshelyükön évi 200 korona pótlék élvezete mellett, igazgató-tanítókká, tanítónőkké léptette elő.

* **Lendvay Miklós halála.** A magyar vidéki hírlapírás egyik kiváló alakja, Lendvay Miklós temesmegyei főjegyző, vasárnap meghalt. Lendvay szerkesztője volt a *Délmagyarországi Közlöny*-nek, alapító tagja a VHOSZ-nak és mint történetíró is ismertté tette nevét. A boldogult szerkesztőt két hete tüntette ki a király a Ferenc József-rend lovagkeresztjével, a közművelődés terén szerzett érdemei elismerésül.

* **A Rimanóczy étterem bérlője.** Nagyvárad városa árlejteszt hirdetett a Rimanóczy fürdő és szálloda vendéglőjének bérlőjére. Tegnaptartották meg a városháza Komlóssy József gazd. tanácsos előnöklése alatt az

árlejteszt. Egyetlen pályázó volt csupán: özv. Karner Gyuláné, aki jelenleg is bérlője az étteremnek. Az eddigi évi 4000 korona bérrrel szemben 5000 korona bért ajánlott meg. Így valószínűleg továbbra is özv. Karner Gyuláné marad az étterem bérlője. Mint halljuk, előzetesen többen érdeklődtek az étterem bérlője iránt, de mivel ezen étteremhez nincsenek meg a szükséges mellékhelyiségek, nem rejtálták a bérlőre.

* **Pap helyett Náci.** Meghalt Debrecenben egy szervezett pékmunkás, Ferencfi József. Szegénynek nemcsak a teste volt beteg, mert pap nélkül kívánta magát eltemettetni. Így is történt, mint a Népszavából megtudjuk. Az elvtársak gondoskodtak megfelelő kitűnő temetési szónokokról s így esett, hogy szegény Ferencfi egy pap helyett két zsidó parentálta: a háznál Lefkovits Vilmos elvtárs beszélt fölőtte, a temetőben pedig Kollmann Náci. Egyéb baj nem történt e?

* **Düledező gör. kath. templom.** Körostopa község görögkatholikus egyháza még a 16-ik században épült szerény kis templom volt. A templomon ma már nagyon meglátszik az idő vas foga s jelenleg valóságos veszedelmes. A hívek minden alkalommal félelemmel mennek a templomba. Az egyház most új templomot akar építeni a régi helyett, azonban nincs meg hozzá a kellő anyagi ereje. Tegnaptartották az alispánt, hogy a templom építéséhez szükséges pénz összegyűjtésére adjon engemélyt.

* **Óriási vihar a Quarnerón.** Fiume környékén hét óra körül reggel óriási szirokkó támadt, amely néhány óra múltán lehetetlenné tette a helyi közlekedést Fiume és a környékbeli üdülőhelyek közt. Esztendőnk óta nem láttak ilyen vihart Fiumében, a mólókra négy-öt méter magasságban csaptak fel a hullámok és a kikötőben felhalmozott áruk egy részét is megrongálták. A nagyhétre, mint rendszeren, ez idén is sok iskolai kiránduló csapat érkezett a kikötővárosba. Egy ilyen csapat, amely 170 budapesti iskolásfiúból és leányból áll, minden rábeszélés ellenére a hatalmas viharban tegnap reggel utat indult Velence felé az Ungarocroata Dániel Ernő nevű hajóján. Egy másik nagy kiránduló csapat, amely ugyancsak gyermekekből állott, az Ungarocroata hajójával Triesztbe indult. A Dániel Ernő utjáról még nem érkezett jelentés Velencéből, de ha akadály nélkül meg is érkezett Olaszországba, bizonyos, hogy utasai sokat szenvedtek a viharban. A Triesztbe indult kirándulóhajó még nem érkezett vissza. A vihar délutánra annyira erősödött, hogy két órakor be kellett szüntetni a hajójáratokat Abbázi, Lovrana, Volosca és Novi felé. Károly István főherceg, aki tegnap délután akart elutazni Fiuméből U. nevű jachtjával, Fiumében rekedt. Kedden az időjárás jóra fordult.

* **Vasut építés akadályokkal.** A gyula-vidéki vasut részvénytársaság Biharmegye területén egy új vágányt akar építeni, melynek következtében Bogy és Okros községek vasuti összeköttetést kapnának. A vasut ezért Bogytól 3000 és Okrostól 30000 korona támogatást kért. A községek a kérelem teljesítését megtagadták anyagi helyzetükre való tekintettel. A községek határozatát a községi jegyző megfellebbezte.

A legújabb

tavaszi czipő ujdonságok

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.

Szabott gyári egységáruk.

Telefon 687

Telefon 687.

* **Tolvaj a lakásban.** *Szentos György* reszelővágó segéd panaszolta a rendőrségen, hogy Magyar-utca 9. szám alatti levő lakásról ismeretlen tettes egy szürke csikos prémgüllős téli kabátját, egy barna rakó kabátját, egy ugyanolyan színű mellényét, egy pár cipőjét ismeretlen tettes ellopta. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette.

* **Kisiklott tehervonat.** Nagyszabású vasuti kisiklás történt tegnap éjjel a *rákospalotai* vasuti állomáson. Ejjel 3 óra 40 perckor a rákospalotai állomáson, a 3. számú váltóállítást követően a Budapest nyugati pályaudvar felől jövő 1455. számú tehervonat kisiklott, még pedig a mozdony átmenet a fővágány váltóján, míg az utána következő tizteherkocsi a mellékvágányra tért és a heves lökés következtében felborult. Oláh Ferenc vonatvezető, aki az első kocsin volt, a kocsi-ról leesett és a következő kocsi jobb lábát összeroncolták, jobb karját levágták. Az életveszélyesen sérült ember a gróf Károlyi-kórházba került. A felborult kocsi részben összetörték, árukban is meglehetősen nagy a kár. Hajaol óta serényen dolgoztak, hogy a vasuti szerencsétlenség romjait eltakarítsák. A rendőrség a vizsgálatot megindította.

* **Elveszett életbiztosítási kötvény.** Klein Dezső élesdi kereskedő a múlt hónapban elvesztette 3000 koronáról szóló életbiztosítási kötvényét. A nagyvárad kir. törvényszékkel megtette a lépéseket a kötvény eredetijének megsemmisítése iránt. A törvényszék a megsemmisítés iránt az eljárást tolymatba tette. Erre vonatkozólag a hivatalos lap mai száma a következőket hozza:

8121. KÖRÖZÉS 3—1!

6539—1912. A nagyvárad kir. törvény-szék közhírré teszi, hogy Klein Dezső élesdi lakos kereskedő kérelme következtében az Első Magyar Általános Biztosító Társaság budapesti bejegyzett cég által Budapesten 1908. évi november hó 7. napján 342343. kötvényszám és 374356. bevállási szám alatt 20 évi tartamra »D« díjszabás szerint folyamodó nevére kiállított és a biztosítási tartam lejártával ugyancsak folyamodó korábbi elhalhalozása esetén pedig neje Schwartz Hermina mint kedvezményezett részére kifizetendő 3000 koronáról szóló és állítólag elveszett életbiztosítási kötvény eredetijének megsemmisítése iránt az eljárás a 6539—1912. p. sz. végzéssel folyamatba tetetett.

Felhivatik ennél fogva a fent körülírt okiratnak birtokosa, hogy azt ezen bíróságnál vagy bemutassa, vagy ahhoz való igényét ezen hirdetésménynek a hivatalos lapban első megjelenése napjától számított egy év alatt bejelentse, mert különben a kérdéses okirat semmisnek fog nyilvánítani. Kelt Nagyváradon, 1912. évi február hó 29. napján. A kir. törvényszék.

* **Titokzatos hulla.** Oláhomorog határában nem régen hullát találtak s annak eredetét ma is homály fedi, mint mikor a hullát megtalálták. A csendőrségnek minden törekvése kárba veszett s a legkisebb nyomot sem tudnak fel-fedezni, mely a rejtélyes ügyben kiindulási alapul szolgálhatna. Ma már a csendőrség azt kezdi hinni, hogy nem is rablógyilkosságról, hanem öngyilkosságról van szó. Ezt a felfogást azonban aligha osztja valaki a csendőrséggel, mert mindezen ellene mond. Legujabban a csendőrség az ország összes zsidó hitközségét megkereste, hogy a husvétkor nem jelentkező zsidókról információkat küldjenek. Lehetséges, hogy ez a nagyon messzemenő mód talán nyomra fogja vezetni a csendőrséget, ha másban nem, legalább a hulla kivoltának megállapításában.

* **Álmában érte a halál.** Szokatlan körülmények között lelte halálát tegnap délután 3 órakor egy nagyvárad iónévű kereskedőnek *Berger József* illatszertárosnak az édesanyja. Az idős nő vejének látogatására még szombaton Nagyszalontára utazott, ahol veje családja körében töltötte idejét. Vasárnap reggel már mindenki felkelt a házból, csupán a *Berger* édesanyja nem. Délig, sőt estig várták a hozzátartozói, azonban hiába várták az ébredését. Végre vasárnap este orvost hívtak. A nagyszalontai orvosok megállapították, hogy az idős nőt álmában agyszélhűdés érte és csak addig fog elni, míg alszik. Tegnap Nagyváradról is hívtak orvost a beteghez, azonban a nagyvárad orvos is a szalontai orvos véleményét erősítette meg. Tegnap délután 3 órakor tényleg bekövetkezett a halál. Az elhunytat családja Nagyváradra fogja szállítani.

* **Tűz.** Tegnap este *Márton Lajos* tulajdonát képező *Verés Balázs* utca 6. sz. házban lakó *Kulivás György* lakásában kátrányt melegített. Melegítés közben a kátrány meggyulladt. Mire a tűzoltóság és a rendőrség kivonult a tűz színhelyére, a tüzet már a ház lakói elfojtották. A kár jelentéktelen. A rendőrség a vizsgálatot megindította.

* **Báró Stummer mint rendőr.** Tegnap délből mikor virágában volt a korzó, báró Stummer huszár kapitány ott áldogált a tavaszi napsütésben, mikor egyszerre tejfőlés bögrékkel, üres kosarakkal és más ilyen kevésbé korzó képes tolett cikkekkal felszerelten falusi asszony áll meg a fess kapitány előtt.

— Mondja lelkem, hol van itt Szilágyi órák boltja?

Stummer bárót láthatólag furesán érintette a megszólítás és sarkon fordulva ott hagyta az asszonyt.

— No nézd a még szóba se áll az emberrel! Mondja az asszony az éppen oda érkező barátjának.

— Mit akartál te kérdezni?

— Hogy hol van az órák bót.

— Hát akkor rendőrtől kérd meg.

— Hát nem rendőr vét ez? Hiszen ennek is olyan kékes az ujjasa.

Ez el tovább ballagtak . . .

* **Lemondott jegyző.** *Reményi Ferenc* Biharilnye község jegyzője tegnap beadta lemondását a nagyszalontai főszolgabíróhoz.

* **Modern uri fodrászat, manicűr, pedicűr, villanyos »arcmassage« és olvasóterem.** Nagy Sándor-u. 4. MARTON JOZSEF. Telefon sz. 775.

SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ
eredeti párisi szabadalmazott gyártmány, csak

Rosenzweig Rózánál

kapható. Szalárdi-utca 9.

* **KELLEMEK MEGLEPETÉS** várja ma azt, akit az utja véletlenül a Rákóczi utra vezet. Ma nyílik meg ugyanis a Veiszlovits-féle házban Fráter és Kosminsky cég díszes áruháza, mely rövidesen minden bizonnyal Nagyvárad közönségének kedvelt bevásárló helye lesz. Rövidáru, vászon, szabó kellékek, gyapju-szövetek, férfi- és női-divatárut nemcsak hogy a lehető legnagyobb választékban tart a cég raktáron, de kiváló és közvetlen beszerzési forrása révén abban a nagy előnyben részesítheti vevőit, hogy valamennyi cikket a legelőnyösebb áron adhatja. Mindenkinek saját érdeke, hogy az új áruházat bevásárlásaival mielőbb felkeresse.

* **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzze be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban kezesség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. — Tanoncz felvétetik.

* **Árajánlat!** Bihar megye egyik legnagyobb esemege áruházából. Így tehát fölsőleges ma már Triest, Fiume vagy Budapestről hozatni árukat, mert városunkban az ismert **Aszódi**-cégnél a következő cikkek állnak a nagyközönség rendelkezésére: Kávék csakis nemes fajkból egyegyed kiló 1 kor., Szardínia uzsonára 1 doboz 28 fill., Bihari pont 1 doboz 48 fill., Pisztáng eredeti 80 fill., Francia szardíniák, Ossee file göngyhering, mindenféle halconservék. **Aszódi** cég elég garancia arra hogy mindent jól és olesót ad. Fűzlet: **Kossuth-utca.** Fióküzlet: **Kert-utca** Husvétli tojás czukorkák a legolcsóbban.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Ripp-Ripp (Binder Károly vendégfelléptével.)

Csütörtök: Rablólovag. (Biró L. konferál.)

Pénteken és szombaton szünet.

Az iglói diákok.

Binder Károly szegedi baritonista lépett fel tegnap szerződöttes céljából. Az iglói diákok néhány nótájából nem lehet bírálatot mondani egy énekesről, azért csak holnap fogjuk véleményünket megalkotni. Annyit máris mondhatunk, hogy szép, tőnő, meleg hangja van s hogy nótáznai jól tud. Majd meglátjuk, énekelni tud-e.

* **Az ünnepi előadások.** Nagypénteken és nagyszombaton régi színházi tradíciók szerint, tekintettel a kereszténység nagy ünnepére, szünetel az előadás. A Husvét két napján aztán a legdivatosabb, legvonzóbb négy új operett adják elő. Vasárnap délután a »Cigányszerlem« este pedig az idei szezon leglátványosabb és legszebb muzikájú slágerdarabját: »Leányvásár«-t. Hétfőn délután a mulatságos és kedves pikantériában gazdag »Artatlan Zsuzsi«-t, este pedig a romantikus »Kis gróf«-ot játsszák.

Binder Károly, mint Rip-Rip. Ma este másodszer lép a nagyvárad közönség elé Binder Károly, a szegedi színház baritonistája, aki olyan nagy sikerrel mutatkozott be tegnap este. Mint énekest és mint színészt valójában csak ma ismerheti meg a közönség, mikor az egy legparádásabb baritonista szerepben a Rip-Rip-be lép a közönség elé.

Biró Lajos Nagyváradon. Holsap, csütörtök este érdekes irodalmi esemény színhelye lesz a Szigligeti színház. A Rablólovag előadása előtt a darab illusztris szerzője Bró Lajos fog konferálni a darabjáról. Az érdeklődés már is oly nagy a ritka érdekességű esemény iránt, hogy jegyeket már alig lehet kapni a holnapi előadásra.

IRODALOM.

As örökhimnusz, című hitbuzgalmi folyóirat 4. száma a következő tartalommal jelent meg: Tiefenthaler József: Izabella Ő császári és királyi fensége. — R. viczky Aladár C. M.: A XXIII. nemzetközi eucharisztikus kongresszus. — P. Feisz H.: A legm. Oltáriszentség titkából. — Tomor Arkád: Húsvét napján (költemény). — Szent Lajos francia király hite. — Biró Ferenc S. I. Vigasztaljátok egymást ez igékkel. — Lukácsy István: L'gouvé a szent áldozásról. — Irodalom. — Gyakori szent áldozás. — Rovatvezető: R. viczky Aladár C. M. főmunkatárs. — Próbászka püspök a gyermekek gyakori áldozásáról. — Az Eucharisztikus Gyermekszövetség-ről. — Gyermekevilág. — Rovatvezető: Syllaba Emil dr. — Az Eucharisztikus Gyermekek ötvetsége a szentségi Jézus hófehér serege. — Az első áldozók figyelmébe. — Tiefenthaler József: Az Eucharisztikus Gyermekszövetség hódítása. — Hány tagja van az Eucharisztikus Gyermekszövetségnek? — Röp-tében a nagy világ körül. — Egyesületi élet. — Felelet néhány praktiku. kérdésre. — Kimutatások. — E valóban életrévaló folvóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker., Őllői ut 75) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona.

SPORT.

Fővárosi labdarugók Nagyváradon.

A húsvéti kettős ünnepen igazán ritka attrakciója lesz a sport pályának. A NAC és a NSK ugyanis lekötötte az ünnep mind két napjára, mint a »Vidéki Sport« ujságolja, a Budapesti Egyetemi hallgatók Athletikai Clubbjának jeles csapatát a váradai vendégszereplésre. A BEAC ismert kitűnő csapata ünnep első napján, a NSE vel, húsvét hétfőjén pedig a NAC-al fog mérkőzni a sportpályán. Közönségünk, melynek sorában már sok híve van a football játéknak, bizonyára nagyörömmel fogadja a kellemes hírt s örül, hogy a pesti főiskola intelligens ifjait mint a sport bajnokait, két napon át vendégeül fogadhatja. Két vezető sportegyletünk nagy agilitásának és áldozatkészségének szép jele ez a nagystylű vállalkozás, melynek meg lesz a maga sikere is.

TÁVIRATOK.

Titokzatos öngyilkosság.

Budapest. ápr. 2.

(Saját tudósítónktól.) A Hungária-fürdő 55-ös számú zobájában ma délután egy 35 évesnek látszó férfi föbe lőtte magát. Az öngyilkos több levelet hagyott hátra, melyek közül egy Erenfeld gabona bizománysnak volt címezve. Az öngyilkos kiletét még nem sikerült megállapítani.

Felrobbant dinamit.

Berlin, április 2.

Egy Modderfontaini gyárban 10 tonna dinamit felrobbant. Egy fehér és négy szerezsen alkalmazott meghalt, többen súlyosan megsebesültek.

300 millió elveszett munkabér.

London, április 2.

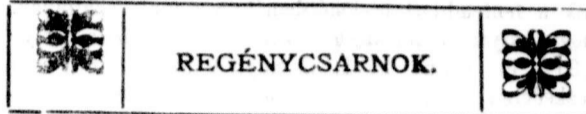
Szombaton 131.000 ipari munkást elbocsátottak. Nem dolgozik 1,200.000

ipari munkás. További 1,500.000 csak fél-napig foglalkoztatnak. Összesen 49,000.000 munkanap veszett el, mely 300,000.000 korona munkabérnek felel meg.

A bányászsztrájk.

Newyork, ápril. 2.

Az összes bányákban szünetel a munka, a bányászoknak sok pénzük van, biznak a sztrájk sikerében.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Irta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás)

84

— Az igaz, hogy kivételes jog is ez, az boldogtalanság joga, — mondá Louise mosolyogva; — jó, hogy igénybe nem veszed.

— Annál megbocsáthatatlábbnak találod, fogod mondani, hogy én mégis a bánatnak engedem át magamat. De néhány nap óta kissé menthető vagyok.

— Tehát mégis történt veled valami; ugyan mi az?

— Tudod, hogy szegény Reekingnét meglátogattam és amint láttam a nyomort kunyhójában, azon nyomort, melyet a mi egyesült erőfeszítéseink a jó férjed fáradhatlan segítése alig voltak képesek nem megszüntetni, hanem csak enyhíteni: akkor azt gondoltam, hogy a betegség és a szegénység oly szerencsétlenségek, melyek előtt minden más eltűnik.

És míg én így ütem a türelmes beteg mellett, ő magasztalja sorsát.

Azt mondta, hogy szomszédaija még sokkal rosszabbul van; az is beteg, de férje rézszes és bántalmazza őt; neki azonban jó férje van, ki szorgalmas, mértékletes és türelmes iránta, bírá már régóta beteg s férjének és gyermekeinek terhére van.

En egészen meg voltam szégyenülve, látván e szegény asszony bátor megnyugvását, mely őt nagy szenvedései mellett is képessé tette amaz előny felismerésére, melylyel más szerencsétlenek fölött bír és föltettem, hogy nem fogom magamat a szomorúságnak átengedni, miután oly sok okom van a halálra.

Mint hogy gondolatokba merülve kis időre elhalgatott, Louise megjegyzé:

— De ez csak még sem lebet mostani buskomorságod oka.

— Az igaz, hogy nem, — felelt Helén. — Epen arra gondoltam, gyakran mily nehéz megtartani józan föltételeinket és ezt te is el fogod ismerni, ha tovább folytatom elbeszélésemet, Midőn Reekingnét elhagytam, egy jól megrakott gabonás szekér jött velem szemközt, mögötte pedig egy díszes utazókocsi. Tudod mily keskeny az út, úgy, hogy két kocsi ki nem térhet egymásnak; miért is az urikocsi kénytelen volt a gabonás szekér lassu lépésében hajtatni és így volt időm a kocsiiban ülő utast teljesen fölimerni.

— Csak nem űlt talán benne...? — bebegé Louise, de nem merte a kérdést kiegészíteni.

— Nem ő, hanem atyja, — mondá Helén halkán.

— O nem látott emgem; részvétlenül nézett maga elé, midőn én, hogy a kocsiának kitérjek, egy ajtóközszőbre állva, véletlenül betekinttem a hintóba. Így nyugodtan nézhettem őt és ezt tettem is.

Megöregedett; arcából minden vidámság, szemeiből minden nyájasság eltűnt; homlokán mély redők voltak és most, a nyugodtság állapotában oly komoran nézett, mint azelőtt leghevesebb felindulásában is elig.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A Közgazdasági-Bank közgyűlése.

Mióta a nagyváradi Közgazdasági bank válságba jutott, azóta sokféleképen igyekeztek szanálni a pénzünetet helyzetét. Eddig még nem nagy az eredmény, de már kezd egy kis remény derengeni felette.

Vasárnap közgyűlést tartott a Közgazdasági Bank, amelyen az igazgatóság betérjesztette a pontos mérleget; ebből kiűnik az 1911. évben a kétes követelésekkel együtt 128,730 korona a veszteség.

A közgyűlésen Németh Sándor elnökolt s jelen voltak: Mayr Sándor, Papp Imre, dr. Lövy Mór, Bencsik Sándor, Debreczy Imre, Feldmann Sámuel, Groszfeld Dávid, Máthé István, Sebő J. Imre, Dorogi Lajos, ifj. Stern Lipót, Antal József új vezér gazgató.

A felolvasott igazgatósági jelentése a következő:

Amidőn az 1911. évi üzletéről jelentésünket és a zárszámadásokat előterjesztjük, arra kell legelőször is valnunk, hogy az általunk létesített méz-homokkő téglagyárnak elhatározott részvénytársasággá való alakítása nehézségekbe ütközött, leginkább azért, mert a verseny gyártmányunk minőségét ócsárolta és ezt meglehetősen széles körben terjesztve az érdekeltséget a részvény-jegyzéstől elriasztotta.

Annél fogva sulyt kellett helyeznünk arra, hogy a gyártmány minőségéről a közönséget tájékoztassuk, mit azáltal értünk el, hogy a téglá minőségét a m. kir. József műegyetem által megvizsgáltattuk, mely intézetnek jelentése igazolta gyártmányunk jó minőségét, beigazolvva egyúttal a híresztelések rosszhiszeműségét. Miután azonban ezen megállapítás hosszabb időt vett igénybe és mert ezen vállalatban lekötött tőkénket nem tudtuk mobilizálni és a vizsgálóművelő intézetek nekünk nyújtott hitelt lényegesen leszállították, ősszel pedig, amidőn a pénzüviszonyok tetemesen rosszabbodtak, a hitelt fölünk egészen meg is vonták; kényszerítve lettünk kötelezettségeinknek eleget teendő, kintlévőségeink behajtásánál, de főleg az áruosztály lebonyolításánál jelentékeny áldozatot hozni. Zárszámadásunk ezt a kényserhelyzetet tükrözteti vissza.

A téglagyári részvénytársaságnál ezidő szerint nincs érdekelttségünk, mert a méz-homokkő téglagyári részvénytársaságot időközben mégis megalapíthatuk, ezt azonban csak úgy érhetjük el, hogy a részvények legnagyobb részét követelésünk fejében átvettük. Ezen részvényeket azonban csak 1912 évben adhattuk tovább, ekkor is csak tetemesebb veszteséggel.

A felügyelő bizottság által megvizsgált zárszámadások 61.833.33 korona veszteséget tüntetnek ki, mely azon körülménynél fogva, hogy egyelőre kétes követeléseinkre 96.898 koronát kellett tartalékba helyezni, 128.730 33 koronára emelkedik. Törekvésünket oda óhajtjuk irányítani, hogy a nem tisztázott és peres kintlévőségeinket valódi értékben állapíthassuk meg és azok realizálását biztosíthassuk, ennek megtörténte után új érdekkör és újabb tőke bevonásával óhajtjuk intézetünk helyreállítását megvalósítani. Amidőn ezen célra irányuló munkálatokkal teljesen elkészültünk, lesz alkalmunk a t. részvényeseinket egy rendkívüli közgyűlésre egybehívni, hogy javaslatainkat a további teendőkre nézve előterjeszthessük.

Mindezek után kérjük a felügyelő-bizottság jelentését meghallgatni s az 1911. évre a felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadni. Most pedig biztosítjuk a t. részvényeseinket, hogy az előbb jelzettek keresztül vitele után teljes odaadással fogunk munkálkodni intézetünk újlagos megalapozásán, már is gondoskodva arról, hogy annak vezetését egy kipróbált szakember kezébe helyezzük.

Debreczy Imre nagyon vigasztalannak találja a helyzetet. Az igazgatóság nem volt eléggé elővigyázó és gondos, azért lehet 66897

kor. kétes követelés. Ezért a felmentvényt ne adják meg az igazgatóságoknak, hanem halasszák akkora, amikor határoznak a felett, hogy kénytelenek lesznek-e felszámolni, vagy fenntartható az intézet. Egy rossz hírbe került intézet iránt nagyon nehéz a bizalmat visszaszerezni.

Németh Sándor rámutat, hogy az igazgatóság minden áldozatra kész, csak hogy a felszámolást elkerülje s erre kilátás is van. Mindent elkövetnek, hogy fenmaradjon az intézet.

Löwy Mór hosszabban védte az igazgatóságot, aki a részvényesek érdekében a teljes igazságot feltárta s mindent megtesz a szanálás érdekében. Sem bűnös üzelmek, sem könnyelműség nem terheli az igazgatóságot. Mindenki tudja, hogy az intézet megalakítása óta vergődött s csak az igazgatók áldozat készségei lehet betudni, hogy a részvényesek minden pénzüket nem veszítették el. A felszámolást akkor köthet az intézet kimondani, ha a részvényeseknek fele elveszett, de ez nem következett be. Ha a legjobb igyekezet mellett sem sikerül a szanálás, akkor javasolni fogják a felszámolást.

Debreczy Imre indítványát visszavonta s a felmentvényt megadták és a közgyűlés véget ért.

Fizetésektelen kereskedők Kovacs Akos zörlautcai kereskedő és Sváb János nagyváradai kereskedők fizetésektelenek lettek.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése Budapestben

A gabonatörsdén tegnap kissé emelkedő volt az irányzat. Ugyanis tegnap volt az első felmondási nap és a felmondott mennyisége nagyobb részben átvették és ezáltal az árak kissé emelkedtek.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza	— — — —	11.34
Októberi buza	— — — —	10.75
Áprilisi rozs	— — — —	9.84
Októberi rozs	— — — —	8.77
Áprilisi zab	— — — —	9.74
Októberi zab	— — — —	8.40
Májusi tengeri	— — — —	8.74
Juliusi tengeri	— — — —	8.72

Budapesti értéktörsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	862.—
Osztrák hitelrészvény	— —	656.50
Jelzálogbank	— —	490.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	546.50
Közuti vasut	— —	783.50
Osztrák államvasut részvény	— —	733.50
Salgótarjáni kőszén	— —	725.—
Városi vasut	— —	426.—

SZERKESZTŐI PÓSTA.

N. J. A vers még nem üti meg a mértéket.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VARJU FERENC

műbútor asztalos
DAMJANICS-UTCZA 30. SZ.

Készít minden néven nevezendő modern bútorokat stb. — Elvállal javításokat jutányos árban.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara.

1197—1912. szám.

Hivatalos hirdetés.

A keresk. m. kir. miniszter urnak 12519—1906. sz. leirata folytán van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a szakmájukban leendő további kiképzés céljából a nevezett miniszterium által alapított 600 K. (hatszáz) korona utazási ösztöndíjak egyikére az 1912. évben kamarai kerületünkben törekvő iparos segéd munkások pályázhatnak.

Felhívjuk tehát mindazon iparos segéd munkásokat, kik a fentemlített ösztöndíjban részesülni óhajtanak, hogy pályázati folyamodványukat legkésőbb a folyó 1912. évi május hó 10-ik napjáig az alulírott kereskedelmi és iparkamarához adják be. Az ezen határidőn túl beadott kérvények figyelembe vehetők nem lesznek.

A folyamodványban részletesen feltüntetendő és lehetőleg okmányokkal igazolandó: 1.) folyamodó lakohelye, 2.) családi viszonyai, 3.) erkölcsi magaviselete, 4.) foglalkozása, 5.) előképzettsége, esetleg tanulmányai, 6.) a pályázó által esetleg nyert kitüntetések, továbbá nyelvismerete és végül az ösztöndíj elnyerése esetén a külföldi tanulmányi ut irányja is megjelölendő, valamint az is, hogy a kérvényező iparossegéd katonai kötelezettségének eleget tett-e már, és vajon biztosítva van-e előre is egy megfelelő külföldi gyárban, vagy műhelyben való alkalmaztatása, esetleg valamely külföldi szakiskolába leendő felvétele.

Megjegyeztetik, hogy folyamodó iparossegédnek kötelezettséget kell vállalnia aziránt, hogy az ösztöndíj különbeni visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába és külföldön szerzett ismereteit itthon fogja érvényesíteni.

Akik katonai kötelezettségüknek nem tettek eleget, vagy az alul felmentve nincsenek, az ösztöndíjra nem számíthatnak.

A kiskorúakért atyjuk vagy gyámjuknak kell kezességet vállalni a fenti kötelezettség betartása tekintetében.

Nagyvárad, 1912. március hó 28.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula, dr. Sarkadi Lajos,
kir. keresk. tan. elnök. titkár.

Legelő bérlet.

Dusafalva község határában **300 kat. hold legelő bérbeadó.** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál, Nagyváradon.

Gyermek kocsik, kerti butorok, utazó kosarak, bőrárak, női ridikülök, sétabotok és játékaruk, ugyszinte mindennemű bazár-cikkek legolcsóbban beszerezhetők:

Kolin Náthán-nál
Rákóczi-ut 10. szám.

Bükkfa parkett

fedélcserép, mész, cement, gipsz, fedőlemez, elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Hirdetés.

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytökejét 3.600.000 koronáról 2000 db 600 korona névértékű új részvény kibocsátása által

4.800,000 koronára

felemeli, mely új kibocsátású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsátási árfolyam 800 koronában állapítatik meg, amelyből 600 korona a részvénytökére, 200 korona felpénzből a kibocsátási költségek levonása után fenmaradó összeg a tartalékalapok javára fog iratni.

III. Az új kibocsátású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsátási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912. január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912. február 29-én túl az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényeket nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzés után azonnal visszaadtnak.

V. A befizetések következőképen teljesítendő: 300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával.
250 » » 1912. március 31-ig
250 » » 1912. április 30-ig
és minden részletfizetésnél az 1912. január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelmissége, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár Igazgatósága.

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn túl teljesít, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetés a kitűzött határidő lejártá után 60 nap alatt sem történne meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmivé nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsátását rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések — hozzászámítva a névérték felül elért többletet — a társaság tartalékalapját illetik.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-
vasárlási, eladási és
erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725

Nem mesés, de jó árukat ajánlja

MEZEY JÁNOS és Társaság

NAGYVÁRAD, SZT. LÁSZLÓ-TÉR
ÉS TELEKI-UTCA SAROK.

Bőjti czikkei:

Ét-olaj, mindennemű pácolt halak, csemege-sajtok, szé-
kely tömlőtűró, tea-vaj, friss és aszalt gyümölcs, déli
gyümölcsök, száraz és sósvízben conservált főzelékek.

Asztali és csemege borok. Pezsgők, francia
likörök. Cognac.

Husvétra: prágai és kassai sódar.

Nagy raktár: gazdasági, konyhakerti és virág-
magvakból, ólomzárolt zsákokban.

Friss töltésű be- és külföldi ásvány
gyógyvizsek, forrás termékek. Kávék a
legzamatosabb fajok, gyors pörkölőn
azonnal megpörköltve a legkisebb mennyiség is. A
nagyérdemű közönség szíves támogatását kérjük
tisztelettel

Mezey János és Társaság
TELEFON 249. TELEFON 249.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET
Kossuth Lajos-utca 4. szám
1912 január 1-én megnyitotta
17 ik évtársulatát

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad
város és Biharvármegye t. közönségét az új év-
társulatba való belépésre. A belépés tetszésszerű
száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mind-
egyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövet-
kezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket
postai c-ek útján is eszközölhetik. Az új évtár-
sulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az
általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszon-
eredményben való arányos részesedés mellett meg-
kapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti
befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitel-
nek, keresetnek és gazdálkodásának előmozdítása cél-
ából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések kilenczted része erejéig
minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelez-
vényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával
törzsbetétenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és
egy heti részlet befizetése után már mindenki meg-
kapja törzsbetét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök
már most folyósíthatnak. A kölcsönökről kiállított
kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a
felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-
utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek
Nagyvárad, 1911. december hó.

A Polgári takarékszövetkezet igazgatósága.

A Biharvármegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5%-os kamatoztatásra, továbbá
folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalkozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra

Sarkady és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhu-
zandó és 1 napban egyszer fel-
huzandó toronyóráit „szegecs”
és „szabadlengésű” járattal, réz
kerekekkel. — Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTALLÁS.
VILLANYERŐ BERENDEZÉS.

SAJÁT HÁZ. ÁRJEGYZÉK KIVÁNATRA.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok.

ívlámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Műjég!

NAGYVÁRAD VÁROS JÉGGYÁRA, ÓSSI-TÉREN.

Műjég!

Gyári telefonszám 651.

Üzletvezető telefonszám 1046.

A műjég megóvja az élelmi cik-
keinket a megromlástól és így
közegészségügyi szempontból is
minden háznál nélkülözhetetlen!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy **április hó 1-én** teljes üzemünket **megkezdjük** és házhoz szállítunk vízvezetési vízből elő-
állított kristálytisza **műjeget**, egész vagy fél táblás formákban. A szállítás hygienikus
kocsikon történik.

Havi előfizetések napi egész táblára **9 korona**, napi fél táblára **5 korona**.
Nagybani fogyasztóknak 2 táblától felfelé árkedve ményt nyújtunk.

A t. fogyasztókat gyors és pontos kiszolgálásról biztosítva, tömeges megrendelést
kér kitünő tisztelettel

Székely Ferencz,
a városi jéggyár üzletvezetője.

Megrendelések eszközölhetők a gyártelep 651
és üzletvezető 1046. számú telefonján is!

A műjég megóvja az élelmi cik-
keinket a megromlástól és így
közegészségügyi szempontból is
minden háznál nélkülözhetetlen!

Betegeknek soronkívüli szállítás a nap bármely szakában!!!

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt megrende-
lőim és a nagybecsű közönség szives tudomá-
sára hozni, hogy a **KOVÁCS** és **LUX**
cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen

Füzes-utca 14 szám

alá helyeztem át. Készítek modern butoro-
kat, portálékat, kávéház és üzletberen-
dezéseket, épület-munkákat. Május 1-től
villanyerőre berendezve, külön butor
osztály. A n. é. közönség szives pártfogását
továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos.

Lakás: Körös-utca 9.
Telefon szám 10 87.
Műhely: Füzes-u. 14.

Mindenkit érdekel!

Van szerencsém Nagyvárad város és vidéke
t. közönségének tudomására hozni, hogy
**Nagyváradon, Olasz Bazar-épület-
ben (Színház mellett)** egy a mai kor
igényeinek teljesen megfelelő

vegytisztító és vasaló

üzletet nyitottam.

Elvállalok férfi, női ruhákat, kato-
nai egyenruhákat, szőnyegeket, függő-
nyit, butorszövetet, napernyőt, kez-
tyűt, szőrmeárukat a legegyszerűbbtől a
legdiszesebb kivitelig, teljesen bontatlan tisz-
tításáért a legmesszebbmenő jóállással ju-
tányos díjazás mellett. Magamat nagybecsű
pártfogásukba ajánlva maradtam

Tisztelettel

STEINER M.
vegytisztító.

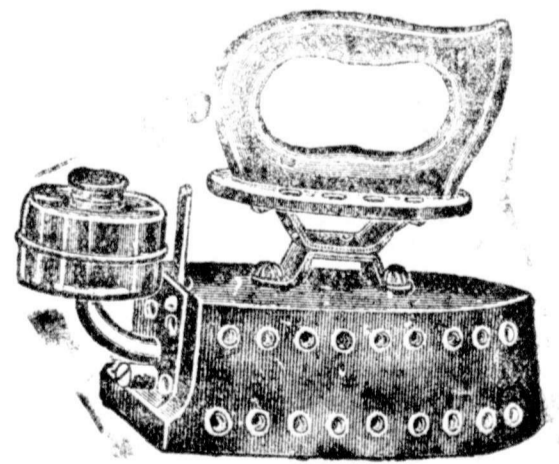
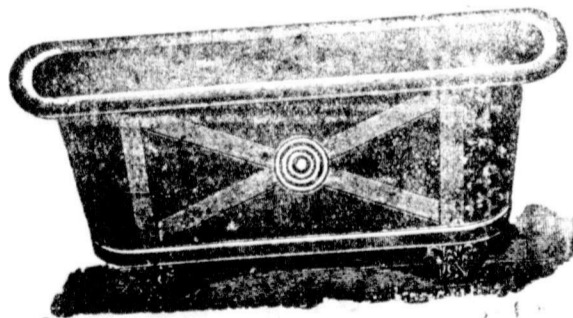
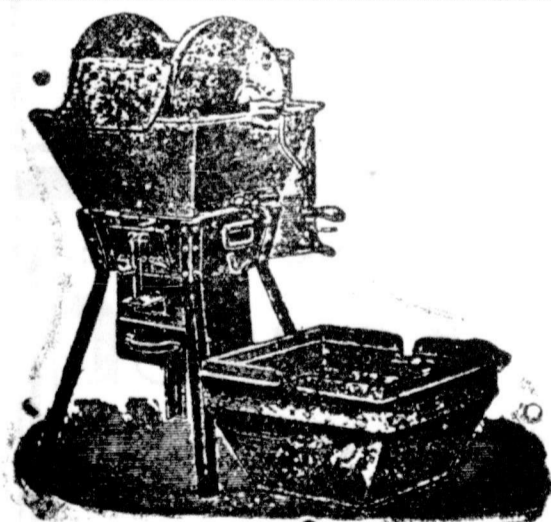
NAGY OCCASIO

különleges csillárookban

különféle finom régi és új **URI
SZOBA** berendezés, perzsá-
szőnyegek, eredeti olajfestmények,
bronzárak (égőtestekkel), réz-
butor, ugyszintén többféle
dísz tárgyak, — továbbá
kávésnak, cukrásznak, jó karban
levő **khinai ezüst** kávés és
tea kanál, gyufatartó stb. fel-
szerelések mint

alkalmi áruk

a legelőnyösebben beszerezhetők:
Budapest, **Andrássy-ut 35. I. emelet.**
Viszontelárusítóknak árkedve ményt
Telefon 31-04.

Fűrdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek,
modern konyha berendezések kizárólag

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

